

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2012

**LANDBOUWETENSKAPPE V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1.1**

1.1.1	A	B	C	D
1.1.2	A	B	C	D
1.1.3	A	B	C	D
1.1.4	A	B	C	D
1.1.5	A	B	C	D
1.1.6	A	B	C	D
1.1.7	A	B	C	D
1.1.8	A	B	C	D
1.1.9	A	B	C	D
1.1.10	A	B	C	D

(10 x 2) (20)

VRAAG 1.2

1.2.1	A	B	C	D
1.2.2	A	B	C	D
1.2.3	A	B	C	D
1.2.4	A	B	C	D
1.2.5	A	B	C	D

(5 x 2) (10)

VRAAG 1.3

- 1.3.1 Bruto Binnelandse Produksie/Produk ✓✓
 1.3.2 Proventrikulus ✓✓
 1.3.3 Lobola ✓✓
 1.3.4 Kardiale kringspier ✓✓
 1.3.5 Stertsny ✓✓

(5 x 2) (10)

VRAAG 1.4

- 1.4.1 Dragtigheid ✓
 1.4.2 Villi ✓
 1.4.3 Superovulasie ✓
 1.4.4 Bruto energie ✓
 1.4.5 Kragvoer ✓

(5 x 1) (5)

TOTAAL AFDELING A: 45

AFDELING B

VRAAG 2: DIERE VOEDING

- 2.1 2.1.1 (a) F ✓ (1)
- (b) E ✓ (1)
- (c) F ✓ (1)
- (d) E ✓ (1)
- (e) G ✓ (1)

- 2.2 2.2.1 Dunderm ✓ (1)
- 2.2.2
- Voue wat die absorberingsoppervlakte verhoog. ✓
 - Vingeragtige uitstulpings wat villi genoem word. ✓
 - Baie lang met kapillêre bloedvate. ✓
- (3)

- 2.3 2.3.1
Ruvoer	Kragvoer
Min verteerbare voedingstowwe	Hoë verteerbare voedingstof inhoud ✓
Hoë ruvoer inhoud	Min ruvesel ✓
Lywige voer	Nie baie lywig nie ✓
Goedkoop	Baie duur ✓
Minder as 60% TVV	Meer as 60% TVV ✓
- (Enige 4) (4)

- 2.3.2 **Verteerbaarheidskoeffisiënt:**
$$= \frac{\text{Droë materiaal inname (kg)} - \text{Droë massa van mis}}{\text{Droë materiaal inname (kg)}} \times \frac{100}{1} \checkmark$$

- Voginhoud van voer = $58/100 \times 3\,200 \text{ g} = 1\,856 \text{ g} \checkmark$
- Droë materiaal inhoud = $3\,200 \text{ g} - 1\,856 \text{ g} = 1\,344 \text{ g} \checkmark$
- Voginhoud van mis = $45/100 \times 1\,250 \text{ g} = 562,5 \text{ g} \checkmark$
- Droë materiaal in mis = $1\,250 - 562,5 = 687,5 \text{ g} \checkmark$
- Droë materiaal verteer en absorbeer = $1\,344 \text{ g} - 687,5 \text{ g} = 656,5 \text{ g} \checkmark$
- Koeffisiënt van vertering = $656,5 \text{ g} / 1\,344 \text{ g} \times 100 = 48,85\% \checkmark$
- 'n Punt moet vir die formule toegeken word ✓ (Enige 6) (6)

- 2.3.3
- Maal ✓
 - Pilvorm ✓
 - Kook ✓
 - Bak (Rooster) ✓
 - Kneus en maal ✓
 - Kerf van plante ✓
 - Metode van lusern maak ✓
- (Enige 3) (3)
- 2.4 2.4.1 Sink ✓ (1)
- 2.4.2 Kalsium ✓ (1)
- 2.4.3 Vitamien B₁₂ / Magnesium ✓ (1)
- 2.4.4 Vitamien K ✓ (1)
- 2.4.5 Yster ✓ (1)
- 2.4.6 Kobalt ✓ (1)
- 2.5
- Teenliggaampies ✓
 - Kalmeermiddels ✓
 - Hormone ✓
 - Tiroïed reguleerders ✓
 - Anaboliese steroïdes/middels ✓
- (Enige 3) (3)
- 2.6 Voedingsverhouding = $1 - \frac{\% \text{ Verteerbare nie-stikstofbevattende stowwe}}{\% \text{ Verteerbare proteien}}$ ✓
- Verteerbare nie-stikstofbevattende stowwe = 75% – 15% = 60% ✓
- $$= 1 - \frac{60\%}{15\%} \checkmark$$
- $$= 1:4 \checkmark$$

(4)
[35]

VRAAG 3: DIERE PRODUKSIE

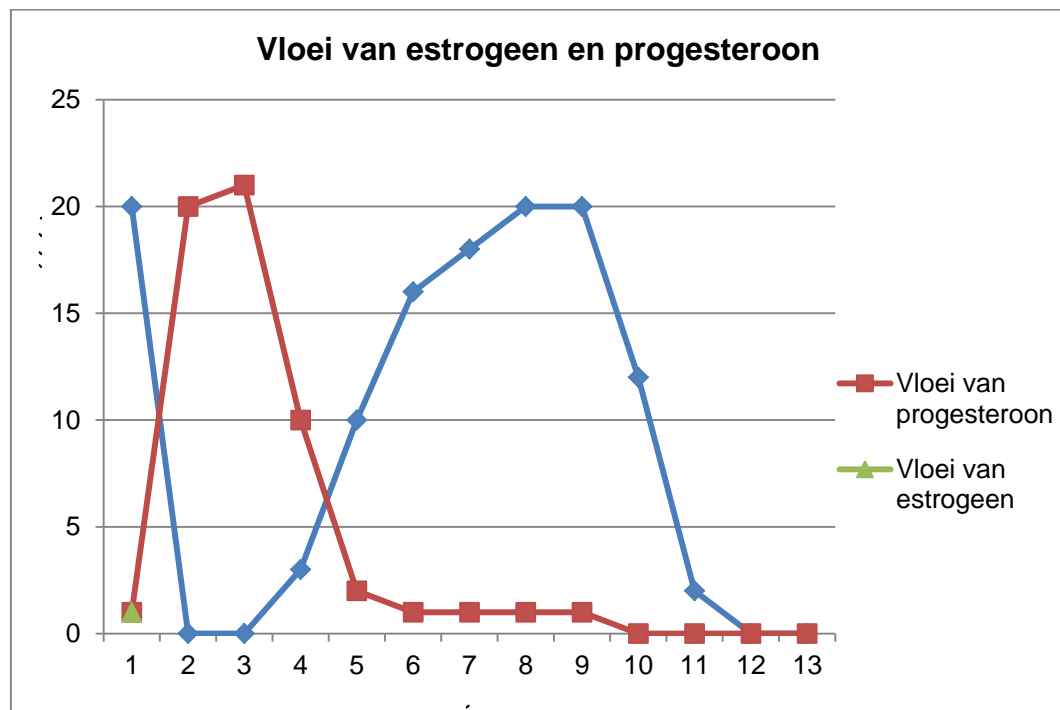
3.1	3.1.1	INTENSIEWE BOERDERY	EKTENSIEWE BOERDERY		
		Minder energie gebruik	Meer energie benodig ✓		
		Diere word binnehuis gehou	Diere loop vry oor groot oppervlaktes ✓		
		Kom in voerkrale voor	Soek self vir kos ✓		
		Hoë kwaliteit karkas	Lae kwaliteit karkas ✓		
		Hoër produksie	Laer produksie ✓		
		Minder blootgestel aan siektes	Meer blootgestel aan siektes ✓	(Enige 4)	(4)
3.1.2		• Siektes ✓ • Diefstal ✓ • Lae produksie ✓ • Blootgestel aan uiterste klimaatstoestande ✓ • Blootgestel aan wilde diere. ✓		(Enige 3)	(3)
3.1.3		• Bou krale ✓ • Plant van bome ✓		(Enige 2)	(2)
3.1.4		Voerkrale ✓			(1)
3.2	3.2.1	Kolostrum /biesmelk ✓			(1)
	3.2.2	• Bevat teenliggaampies. ✓ • Noodsaaklik vir groei en geel in kleur. ✓ • Voorsien vitamieene en proteïene. ✓		(Enige 2)	(2)
	3.2.3	Week 8 ✓			(1)
	3.2.4	Week 2 ✓			(1)
	3.2.5	• Stilte/fluit/masjien se klank ✓ • Gee kragvoer tydens melkery. ✓ • Speel sagte musiek ✓ • Masseer die uier. ✓		(Enige 2)	(2)
3.3	3.3.1	Swak penetrasie deur vel en hare. ✓			(1)
	3.3.2	Myte ✓			(1)

- 3.3.3
- Racin kom voor in olieboomsade. ✓
 - Die ekstraksie van racin is nie moeilik nie. ✓
 - Geen omgewingsbesoedeling. ✓
 - Nie baie giftig vir die mens/arbeiders wat daarmee werk nie. ✓
 - Goedkoop ✓ (Enige 2) (2)
- 3.3.4
- Acaricide/kontakmiddels/mytdoder ✓
 - Sistemiese gifstowwe ✓
 - Racin/organiese ekstrakte ✓ (3)
- 3.4 3.4.1
- Sifdraad vir deurlugting. ✓
 - Baksteenmure om die gebou stewig te hou. ✓
 - Dak moet met 60 cm oor hang. ✓
 - Ventilاسie is noord vir meer hitte. ✓ (4)
- 3.4.2
- Hoë produksie ✓
 - Maksimum sekuriteit ✓
 - Kontrole ✓
 - Maklik om siektes te beveg. ✓
 - Beperk uiterste temperature. ✓ (Enige 3) (3)
- 3.5 3.5.1
- Permitte ✓
 - Rooi vlae ✓
 - Skei diere van verskillende geslagte en ouderdom tydens vervoer. ✓
 - Die vragmotor moet sterk en goed geventileerd wees. ✓
 - Geen siek of dragtige diere mag vervoer word nie. ✓
 - Die bak moet nie glad wees nie. ✓
 - Geen oorlading of te veel diere op vragmotor nie. ✓ (Enige 2) (2)
- 3.5.2
- Rigor mortis ✓
 - Kneusings ✓
 - Lae gradering van karkas. ✓
 - Op loop sit/stormloop ✓ (Enige 2) (2)

VRAAG 4: DIEREPRODUKSIE, BESKERMING EN BEHEER

4.1	4.1.1	Kunsmatige inseminasie ✓		
	4.1.2	Bevrugting ✓		
	4.1.3	Dragtigheid ✓		
	4.1.4	Geboorte ✓		
	4.1.5	Laktasie ✓		(5)
4.2	4.2.1	A = Rondewurm ✓		
		B = Lewerslak ✓		
		C = Lintwurm ✓		(3)
	4.2.2	• Lintwurm ✓		(1)
		• Lewerslak ✓		(1)
	4.2.3	• Veeverliese as gevolg van sterftes. ✓		
		• Verlies aan produksie. ✓		
		• Swak gradering van karkas. ✓	(Enige 2)	(2)
	4.2.4	• Kwarantyn dienste vir ingevoerde diere. ✓		
		• Kwarantyn periode vir siek diere. ✓		
		• Isolering van siek diere. ✓		
		• Vernietig dooie karkasse. ✓		
		• Kontroleer siekte gebiede. ✓		
		• Ent en dip diere. ✓	(Enige 4)	(4)

4.3 4.3.1

Kriteria om te merk:

- Geskikte opskrif ✓
 - Sleutel ✓
 - Byskrif Y-as ✓
 - Byskrif X-as ✓
 - Akkurate nommering ✓
 - Netheid ✓
 - Korrekte ontwerp/Akkuraatheid van twee grafieke ✓
- (Enige 6) (6)

4.3.2 Wanneer die estrogeen vlakke daal, ✓ dan styg die progesteron vlakke ✓ en andersom. ✓ (3)

4.4 4.4.1 B – Fallopiese buis/ampulla ✓ (1)

4.4.3

- Vir voeding/gas uitruiling/teenliggaampies ✓
- Beskerming teen skokke
- Uitskeiding van afvalstowwe. ✓
- Heg die embrio aan die wand van die uterus. ✓

(Enige 2) (2)

4.4.3 Ovulasie/LH/estrogeen ✓ (1)

4.4.4

- Misgeboorte ✓
- Mummifikasie ✓
- Maserasie ✓
- Resorpsie van embrio. ✓
- Oormatige vrugwater ✓

(Enige 2) (2)

- 4.4.5
- Slymafskeiding op vulva. ✓
 - Bemorsing van stert. ✓
 - Dier is rusteloos. ✓
 - Vulva is rooi en geswel. ✓
 - Gebulk ✓
 - Hou op vreet. ✓
 - Uier geswel en pynlik – lek soms melk. ✓
 - Urineer en mis baie. ✓

(Enige 3) (3)
[35]

TOTAAL AFDELING B: 105

GROOTTOTAAL: 150